

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

FEBRER DE 1991 * Nº 169

GULF WAR

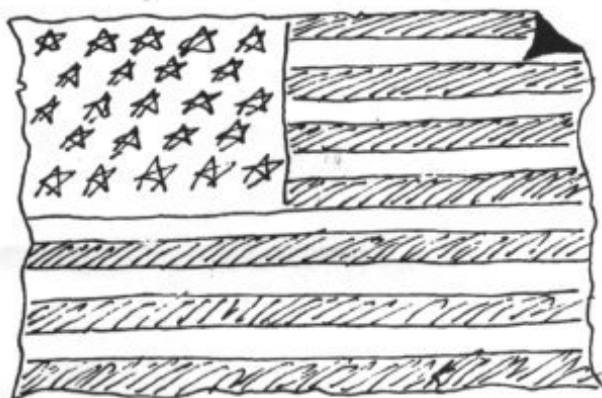

USA

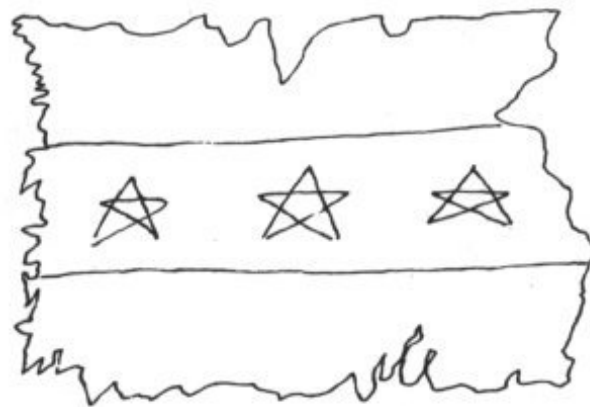
IRAQ

POINTS: -100

-1000000

LOSE

WIN (segons ells)

SORRY BUT THANX 2 :

- MISSILES PATRIOT
- TOMAHAWKS

AND ALL THE
THANX, PLANES, ETC.

see you till next war

THANX 2 :

- GUM TANX
  - MISSILES SCUD
  - PETROL & OCEAN
- SPECIAL THANX 2 :
- ALLAH

El S.M.O.E.

Una de les iniciatives que amb més il·lusió es muntaren a Sant Llorenç durant els anys vuitanta fou el Servei Municipal d'Orientació Educativa. A proposta de l'APA i d'acord amb un programa d'actuació ambiciós que el Plenari acordà, pares, mestres, polítics i tècnics emprengueren un camí que esperava pal·liar les nombroses mancances del sistema educatiu. Tot el col·lectiu escolar es disposà a col·laborar amb el projecte, cadascú en la seva mesura: els mestres li obriren els braços; els pares li oferiren l'organització dels camps, li feren costat en l'animació de les festes i li aidaren en la confecció d'unes revistes per ajudar a conèixer el terme de Sant Llorenç; els polítics, en fi, donaren la necessària seguretat al seu treball creant una plaça fixa.

Gairebé vuit anys després de tot això, pensam que posar les coses no hagin anat així com s'havia establert. I deim potser perquè si dins molts de pares hi ha un cert sentiment d'ignorància sobre les tasques que en realitat fa el Servei, és, com a mínim, perquè hi ha mancat la necessària comunicació entre els dos estaments. I aquest, el de la informació i la comunicació, hauria d'esser un dels pilars on s'hauria d'assentar el SMOE.

I si es considerava que pel bé de l'ensenyament calia canviar el programa -perquè no és bo ni raonable que ningú es quedi engorgat i renunciï a l'evolució- aquest canvi hauria d'haver seguit els mateixos camins que s'utilitzaren en els seus inicis: el plenari de l'Ajuntament. Si aquest va contractar uns serveis en base a un programa de feina, és solament aquest el qui té el dret de canviar-lo, si no es vol contribuir a la idea generalitzada que és el desordre i el cadascú-per-ell el que campa per la Casa de la Vila.

I també és tasca del ple, degudament informat pel responsable de Cultura, l'avaluar si s'estan complint o no els objectius que s'havia proposat. No n'hi ha prou amb crear serveis i desentendre's del seu funcionament, sinó que és necessari un control constant per comprovar si la inversió econòmica que s'hi ha fet i s'hi està fent dóna els fruits que s'esperaven.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar.
Carrer de Sant Llorenç, 36.

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Febrer de 1991

Número 169

Edita: Centre cultural Card

Imprimeix: *Apóstol y Civilizador* (Petra)

Dipòsit legal: 765-1973

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
Maria Galmés
Guillem Pont
Guillem Quina
Antònia Servera
Guillem Soler
Miquel Sureda

Col·laboren

	War	Portada
Miquel A. Cortès	Don Francesc de Borja Moll	3
Guillem Pont	L'amo en Llorenç Borges	10
	Ve la primavera	24
Flanagan	La negra	3
Aina Salas	La cuina	4
Sol i de dol	Guillem Nadal	7
	Batec	12
J.G.J.	L'objecció de consciència	8
Jospe Cortès	Espipellades	8
	Tal dia com avui	14
	L'amo en Tomeu Pistola	15
	Sa Rua	16
	Sa Ructa	17
Ramon Rosselló	Història	9
Felip Ramis	Homeopatia	11
Alumnes de 4rt	Recordant don Francesc	11
Grup de carrioneres	La biblioteca	15
Xesc Umbert	El temps de gener	19
Pere J. Santandreu	El vaixell groc	19
Joan M. Pujol	La vespra de la guerra	20
Trencapinyons	Obra d'art, obra d'amor	20
Antoni Sansó	A Pepe Dagnino	20
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Demografia	22
	Comptabilitat	
Bel Nicolau	Distribució	

Nota

A partir del mes que ve s'iniciarà una nova secció a *Flor de Card* per tractar temes relacionats amb la cuina.

Tots els que hi vulguin col·laborar es poden posar en contacte amb Antònia Garcia, que serà la seva coordinadora.

Don Francesc de Borja Moll

Potser ja no hi falta res a dir; periodistes i lletraferits han anunciat la seva mort, han lloat la seva obra i han llamentat la pèrdua que, aquest homonot d'aparença feble, ha representat per aquesta terra que és un raconet de la Terra.

Des de la modèstia de Flor de Card i del propi i esquitit coneixement no es vol sinó recordar una petita relació, aiximateix important per a la nostra vila, que tinguérem amb aquest home que aconseguí una meta que pocs assoleixen: ésser universal pel camí de l'amor al que és nostre.

Teníem vint anys, acabàvem de descobrir moltes coses, i entre elles la llengua. Teníem edat d'idealitzar, gairebé ho idealitzàvem tot, i entre aquest tot, el patriarca, el més indiscutible, el nostre Moll.

No és estrany, idò, que ens haguéssim posat la roba dels diumenges aquell dia que férem cotxada per anar a veure'l. Ho férem una vegada haver concertat visita, tal dia a tal hora. El motiu era l'homenatge que volíem fer a Mn. Salvador Galmés. Ja havíem tocat altres bauls, però ell ens faltava.

Aquell dia el temor no era absent; sabíem que havia continuat l'obra de Mn. Alcover, i també sabíem la llarga disputa que havien sostingut els dos mossens.

D'aquell dia no record gaires coses, solament el seu convençut recolzament a la nostra idea; el compromís de venir a parlar un vespre a la vila i, ja drets i a punt de sortir de caseva, una frase que moltes vegades he recordat i que d'alguna manera el defineix en molts d'aspec-

tes però fonamentalment amb l'humà. Si fa no fa ens digué... *"Pensau, al.lots, que a la meua edat, de les virtuds humanes solament ja queda la voluntat, perquè la memòria i l'enteniment de cada dia van minvant"*. De tot la senzillesa fou el que més m'impactà.

Val a dir que en sortírem ben contents i que gairebé tot el camí parlàrem d'ell.

Arribat el dia, parlà, amb el Cine Ideal ple de gom a gom, de les relacions entre Mn. Alcover i Mn. Galmés amb un llenguatge senzill però acurat; ens enamorà el seu domini de la llengua i també l'absència de tecnicismes i paraules recercades.

Després, en el sopar que férem en el primer pis de S'Olimpic, parlàrem de Sant Llorenç, del nom de la vila i d'alguns carrers; d'aquella conversa sorgí la força per empènyer, demanar, suplicar i exigir el canvi de nom de la vila *San Lorenzo "del Cardesar" o "de Descardazar" o "Descardasar" o...* havia d'ésser Sant Llorenç des Cardassar.

Idea seva va ésser prescindir de l'apòstrof de la preposició car *"...embullava la gent i val més no posar-ne que posar-lo malament"*.

Es un record entranyable, d'aquells que mai no s'obliden.

No va néixer a Sant Llorenç però també és llorenç per molts de motius; és gent de la nostra gent.

Guillem Pont

La negra

Els veïnats del Camp Rodó, recolzats a l'arrambador del pont, observaven, amb una curiositat morbosa no exempta d'un cert malaventros desassossec, les poc destres maniobres que l'encarregat de la brigada d'obres, atentament observat pel jutge i el cabo, feia amb l'espolsador d'ametles per mirar d'atracar-se el cadàver que, poc temps abans, havia baixat surant per les enllotades aigües del torrent de Ses Planes, fins a romandre enganxat a una branca de figuera que la torrentada no havia estat capaç de dur-se'n cap a l'Ebro.

Aconseguit no sense esforç l'objectiu, els vencisos amb què els municipals havien acordonat la zona es demostraren totalment ineficaços per aturar la curiositat dels espectadors, que de cap de les maneres consentien en quedar-se en l'endarrer sobre la identitat de l'interfecte. Un alè de tranquil·litat s'assentà sobre la multitud quan una funcionària de l'Ajuntament, apagant un crit amb la mà, descobrí que es tractava d'un alt càrrec del Govern que havia vengut feia pocs dies a visitar les obres del torrent.

I començaren les elucubracions sobre els mòbils de l'assassinat, perquè era evident que tothom havia descartat de bon principi la possibilitat d'un accident, no en mancària d'altra, per una vegada que podem ser el Tuinpics de Mallorca només faltaria que es tractàs d'una estúpida travaldada!

-Això és cosa de sa política, que a l'instant vendran ses eleccions i aquest feia comptes tornar-se presentar.

-Pensau-vos! Ara no veis que és un assumpto de dones? Aquesta gent que treca tant sempre en té qualcuna d'estraperlo i a vegades es seu homo s'emprenya.

-Alerta que no hagi estat un des que li foteren un tros de corral per eixamplar es torrent. N'hi havia que anaven molt emputats...

-O cosa des serverins per fer-mos quedar malament...

Flanagan

Sa Tertúlia planteja aquest mes un tema de constant actualitat, sa cuina. Totes ses cadenes de televisió, es diaris i revistes d'informació general dediquen a aquesta activitat importants seccions i espais. Hi ha moltes publicacions periòdiques dedicades exclusivament a sa cuina, apart d'una gran quantitat de llibres. Tot això demostra que s'interés de sa gent per tot lo que parla de cuina i alimentació és molt gran. Per això sa revista ha reunit a ses següents persones per parlar d'aquest tema: Antònia Garcia, mestressa de casa i preocupada p'es temes de dietètica; Francesca Xamena, també mestressa de casa i gran afeccionada a sa cuina; Jordi Guillem, cuiner professional, profundament preocupat per un correcte ensenyament de tot lo que envolta es món de sa cuina, tant a nivell particular per a persones interessades com per a futurs professionals; Bartomeu Caldentey, estudiant de cuina an es més alt nivell.

Agraesc en nom de sa revista sa seva col·laboració, i en nom meu s'haver passat amb ells una vetlada sumament agradable que em va permetre aprendre un munt de coses. Ja se sap que lo important és que tinguem "una bona cuina",

Sa cuina

Textes: Aina Salas
Fotos: Guillem Quina

com diven a sa televisió, i per tenir una bona cuina és imprescindible un bon aprenentatge, com amb tot.

Aina Salas.- Que és sa cuina per voltro? Pensau que sa moda hi influeix?

Jordi Guillem.- Per a mi la cuina és lo que ha estat sempre, començant per les mestresses de casa i acabant pels professionals. La cuina és la qüestió del menjar, però combinada sempre amb la de l'alimentar-se. En l'alimentació ju-

guen un paper fonamental els ingredients, els productes que utilitzam. Això de la moda a mi em fa molta gràcia, perquè la moda es crea i, en conseqüència, també crea les necessitats que no existien. Es creen necessitats de vitamines, de no grasses, etc. que per suposat porten uns determinats articles nous que surten al mercat. Lo que realment interessa és una gran venda d'aquests productes. Indiscutiblement l'alimentació més sana i més bona és la natural, però ara, que si no colesterol, que si baixes calories...

Aina.- Que se refereix a tots aquests productes "light"?

Jordi.- Clar. Per jo tot això és una presa de pèl. No vull dir que la meua opinió sigui la vàlida i que el que dic vagi a missa, però per a mi no té cap sentit.

Antònia Garcia.- Jo crec que sa gent, a mesura que adquireix uns coneixements més amplis també se preocupa més de tot. Lo que passa és que no mos preocupam així com toca. Jo crec que ara mateix sa cuina és una gran moda; tothom, venga cuina! Ses dones just parlam de cuina, de menjar i de coses d'aquestes, es restaurants fan molta feina... I és que mos hem acostumat que quan sortim anam a dinar o a sopar a un lloc o s'altre. Quan mos reunim, menjam, i no feim res més. Repetesc, és una gran moda. Ara que mengem bé o malament ja és una altra qüestió. Menjar molt no vol dir menjar bé. Començant per mi mateixa he de dir que en general menjam molt malament per sa salut. I aguantam, però vaja, menjam malament.

Aina.- I de què abusam?

Antònia.- Sobretot, de sa carn.

Jordi.- En general de tot lo que no és natural. Ara que tothom vol aprendre a cuinar pareix que s'han revaloritzat els productes naturals. Han sortit novetats com la *nouvelle cuisine*, entre d'altres, però al final tots els grans mestres arribam al mercat. M'explic: avui hi ha mongetes, bledes, espinacs... doncs això he de cuinar. Si es fa una reunió familiar o d'amics, per a mi lo important és la reunió, i el menjar passa a segon terme. Per tant, lo més senzill és lo millor.

Antònia.- M'extranya sentir dir això a tot un cuiner, Jordi.

Jordi.- Sí, sí. Abans, amb unes ametlles i un poc de mistela o amb un gató fet a casa ja estava organitzada una reunió. La televisió ha mort aquest tipus de coses, i, per tant, s'ha fet necessari que entrin en joc altres factors. Un d'ells és l'esnobisme de dir que anirem a tal restaurant que fan tal o qual especialitat.

Aina.- També supòs que hi ha influït molt el nivell econòmic de la gent. Ara nos podem permetre uns luxes que abans eren impensables.

Jordi.- Però, com més elevat sigui el nivell més hi juga el factor esnobisme. Per exemple, hi ha gent que convida unes persones que considera de molta categoria i, per quedar bé, les porta a

un lloc determinat que tenguí un prestigi públicament reconegut. etc. Sobretot, la cosa va per aquí. I p'entura seria més agradable que les convidàs a un pa amb oli. En fi, menjar bé és una altra cosa.

Aina.- I què és menjar bé? Jo he sentit dir que s'ha de menjar es paisatge, en so sentit d'utilitzar lo que la terra dóna i quan ho dóna.

Jordi.- S'ha de consumir lo del mercat, fugint de coses fora de temporada, que són cares i insípides.

Francesca Xamena.- I és una llàstima, perquè quan és la temporada pareix que no en tens ganes. Ara, lo més bo és lo de la temporada, això és ben segur.

Jordi.- Ni crec que tinguin les mateixes qualitats nutritives...

Aina.- Franciska, nos podríeu contar quines diferències hi ha de la cuina d'ara a la d'un temps?

Franciska.- Era molt diferent. Se feien unes coses que jo no crec que ara en menjassin. De lo que estic segura és de que era més sana. Tot era natural. Ara tenim de tot, just d'espècies n'hi ha moltíssimes i abans no: sal tomàtiga, pebre-bord i pedre-bo. Ara hi ha de tot. Si te posaves a donar a un allot ciurons es dilluns, mongetes es dimarts, fava pelada es dimecres, i així fins arribar a menjar arròs es diumenges... no ho sé. Jo

record que aquí se passejava una carnissera es dissabtes p'els carrers i es dilluns venia la freixura, posem, a dos reals. I era perquè no l'havia poguda vendre. Ara tothom té de tot a caseva.

Aina.- Es cert lo que deis, Franciska. Es joves només mengen coses determinades i, sobretot, poques verdures. Allà on jo faig feina organitzam unes festes. Si a aquesta organització la duu gent de més de 30 o 35 anys se duen coques de verdura, de pebres, ensaïmades, etc. En canvi si l'organitzen es joves que poden tenir de 20 a 30 anys, només compren pastissos i res més. Es cert que an ets allots no els agraden ses verdures en general, però ¿no trobau que s'està retrassant molt s'edat en què la gent menja aquest tipus d'alimentació? Estam parlant de gent de més de 20 anys.

Antònia.- Es cert que en general no els agrada.

Jordi.- Es un fet que s'han canviat els costums i els adults en tenim la culpa d'això. S'ha comprovat que l'alimentació d'aquests darrers 40 o 50 anys ha estat sana i correcta. Els adults d'ara gaudim d'una bona salut, lo que vol dir que les vitamines, calories i altres elements nutritius que consumíem en la nostra infància eren adequats. Per què ara estam empenyats en canviar-los? Per què tants de *bolli-no-sé-què* i pastissos de tal o qual? A l'hora d'aprendre de menjar ells consumeixen aquestes coses, i el paladar, com tot, s'ha d'educar. A l'hora de menjar un bon pa amb sobrassada se'ls compra dos *bollis* de no sé què o una crema de xocolata. Això és una barbaritat i de cada vegada s'hi va més. Aquests productes es recolzen en una gran publicitat televisiva i els adults els feim el joc. Si a això no ho param, les generacions futures no tendran res a veure amb nosaltres.

Aina.- I aquest gran boom de ses hamburgueses?

Jordi.- En el fons és lo mateix. Una influència anglo-saxona i un bombardeig publicitari constant. S'aprecia més el que ve de fora que el que tenim aquí. Els mallorquins, per exemple, no exigeixen els productes d'aquí. Van a un restaurant i prefereixen uns vins forans en lloc dels d'aquí, i això que n'hi ha de boníssims, fins i tot amb denominació d'origen. En canvi si viatgen, hi ha llocs de la Península que només els serviran vins de la comarca, i em referesc a llocs de categoria. Així lo que passa és que es consumeixen tots els productes que dóna la terra combinats entre si, que és lo millor. Si aquí passam del pa amb oli,

la sobrassada i el vi, ho reconam i acceptam lo de fora, no anam.

Aina.- Sobretot, si acceptam aquestes hamburgueseries. Jo crec que un tipus de cuina més mediterrània -s'italiana, per exemple- nos tocaria agradar més. N'hi ha moltes de pizzeries, però vaja, la moda són aquestes grans cadenes d'hamburgueseries.

Antònia.- Jo pens que també està influït perquè es joves tenen pocs doblers. No se poden permetre anar a un restaurant, però sí a un lloc d'aquests. Així ja surten de caseva i se relacionen.

Jordi.- També podrien anar a menjar un pa amb oli...

Antònia.- També, però menjat a llocs de més categoria i amb altres coses per ventura ja resulta més car.

Bartomeu Caldentey.- Es problema és que pa amb oli en menges cada dia a cateva, i quan surts prefereixes una altra cosa. Una hamburguesa és barata, ràpida de servir i... en fi, serveix per sortir.

Antònia.- I també és ben clar que una hamburguesa ben feta és molt bona... si la fas a cateva.

Jordi.- Bé, però hi juga molt el factor psicològic. Si la fas a casa p'entura no la volen, i així poden pressumir d'anar a aquests llocs de moda. Anar a determinats llocs pareix que vesteix, que dóna prestigi, i això és lo trist per a mi, tant referit als joves com als adults. Gaudim d'una economia més forta, d'unes hores lliures per disfrutar i sortir, però estam excessivament influïts per la publicitat i l'esnobisme.

Franciska.- Abans no se podien fer aquestes coses. En primera, no hi havia doblers. I tornant a lo que dèiem de sa

diferència amb sos menjars, és clar que és molta. Ara tothom té es rebost ple i abans anèvem cada dia a comprar lo necessari: un poc d'oli, una lliura -que són 400 grams- d'arròs, etc, i clar, es menjars eren molt limitats. Ara, com que tenim moltes coses, en feim més. També he de dir que hi havia manco *adelantos* i, com que havíem de fer molta feina, feiem es menjars ràpids.

Antònia.- Jo pens que a Sant Llorenç de fa uns 30 anys, sobretot d'ençà que jo ho conec, ses dones tenien molta feina i feien uns menjars ràpids: enciam i un bistec torrat. Es peix, per exemple, les duia tanta feina que pràcticament no se'n menjava. Sempre estaven aferrades a sa màquina i moltes vegades eren ets homos es qui feien es dinar. Jo crec que se feien poques coses que no fossin molt ràpides. Ara ha canviat molt. A més, moltes coses no les trobaves. Jo record que no hi havia mantega o mantequilla. I crema de llet, ni somniar-ho!

Francisca.- Aquí, a Sant Llorenç, res d'això. A Palma ja era una altra cosa.

Antònia.- I a Manacor tampoc no hi havia segons què. Vull dir que s'han torbat molt a arribar-mos certs productes. I de ses gambes, què? Ara tanta de cosa amb ses gambes...

Jordi.- I amb les llagostes! Havies d'anar a Cala Ratjada i per no-res te'n donaven totes les que volies. No sabien què fer-ne d'elles.

Francisca.- Sí, havies d'anar a ses barques per comprar-ne. No en duïen. No se coneixia resde tot això.

Antònia.- Jo vaig conèixer es primer pescador de Cala Ratjada que se va dedicar a sa gamba. En un principi ho re-

galava perquè sa gent ho conegués, i ara, bono!

Aina.- Tomeu, a s'escola, a què donau més importància?

Tomeu.- Sobretot, i pardamunt tot an es gust. Sa presentació passa a un segon terme, se planteja com una cosa complementària. Lo que més mos ensenyen és a emprar ses verdures d'es temps. Tenim unes fitxes que diven quines són ses verdures i es menjars de sa temporada, que això és importantíssim. Si noltros presentam un menú i no està compost per productes d'es temps no el mos accepten. Una altra cosa és es món d'es restaurants. es professionals intenten fer una bona feina, però no tenen més remei que adaptar-se a sa clientela i fer lo que aquesta demana. Si sa gent demana coses que estan de moda, les fas. Hem de tenir en compte que també hi ha sa pressió de s'empresari. Ara, lo més important, repetesc, és es gust. Una cosa molt *guapa* que no té gust de res o és salada, ja me diràs tu quina gràcia té. Sa presentació té importància perquè hi ha gent que menja per sa vista, i noltros, com a futurs professionals, ho hem de sebre tot.

Aina.- I d'es pre-cuinats, què mos ne deis?

Jordi.- Bé, això és una altra cosa d'aquesta societat que té manca de temps i moltes presses. Per a mi, com en moltes altres coses, s'ha passat de la ratlla, en el sentit de que tothom ja compra pre-cuinats només per l'efecte que causa l'impacte publicitari. Sembla que si es presenta un producte que el treu per televisió una senyorea guapíssima i molt elegant, l'afica al micro-ones i el serveix sense molestar-se per res, és més bo. Això és molt enganyós.

Antònia.- Jo he llegit que això d'es micro-ones és una animalada de ses més grosses i que pot arribar a fer molt de mal. No és normal que un aliment se descongeli en tres minuts. Es comprensible que aquell aliment unes descàrregues grossíssimes.

Aina.- Idò abusar d'es micro-ones, pot ser ben dolent.

Antònia.- Jo no ho emplearia.

Jordi.- Jo no puc dir res perquè no n'he emprat cap mai, i porto 35 anys d'ofici.

Aina.- I ara què diu? Jo veig a tots es bars que sí que utilitzen aquest aparell.

Francisca.- Es gros. Pertot el tenen.

Tomeu.- Lo que passa és que no tots es que tenen un bar i fan menjar són professionals, eh! No és lo mateix ser cuiner que fer de cuiner.

Jordi.- Això ho hem discutit moltes vegades. Cuinar en sap tothom, ningú no se moriria de fam. Ara, ser cuiner és una altra cosa, i aquí se dóna molt "fer de..." en lloc de "ser". Un cuiner té coneixements de lo que passa amb els aliments i quines transformacions poden tenir si es manegen d'unes determinades formes, i també saben si poden fer mal o no. Ara, que una persona de qualsevol ofici posi un bar i es dediqui a fer hamburgueses i a posar pre-cuinats al micro-ones, això no és res més que una degradació professional. Aquesta gent no sap ni agafar un tassó correctament.

Antònia.- A més, estam mal servits. No és només lo que treuen de sa cuina, sinó que es que serveix no té ni idea de com s'ha de fer.

Jordi.- La massificació ha duit això.

Francisca.- Quan surt un camarer ja se veu si és un professional.

Aina.- I de sa netedat dins ses cuines, què me'n deis?

Tomeu.- Es un greu problema que hi ha, i tot és per manca de professionalitat. Se manegen productes sense sebre de què van, i llavoness se produeixen infeccions, com per exemple, sa salmonel·losi.

Antònia.- Tota sa vida he fet mahonesa i mai no mos ha fet mal. Estic alerta, clar, però no rent ets ous amb llexiu ni res rar.

Aina.- I de tots aquests aparells nous, com fregidores, batedores, olles a pressió, etc. estau a favor o no?

Jordi.- El problema és saber-los utilitzar. Si no es té massa pressa lo més correcte és emprar els sistemes tradicionals. L'olla a pressió acurça el temps

per fer determinades coses. Ara, posar tots els aliments junts i fer-li-ho tot és una barbaritat.

Antònia.- N'hi ha que hi fan arròs sec. A mi me pareix impossible que pugui sortir un bon arròs dins una olla tapada.

Jordi.- No pot ser igual de bo.

Antònia.- Hi ha coses que cuinades en greixoneres són tan diferents... i molt més bones.

Jordi.- Sí. L'olla a pressió i tots els altres aparells s'han de sebre emprar.

Aina.- ¿Què hem de fer amb sa gent per fer una cuina bona, sense que ens ocupi massa temps i que sigui saludable?

Jordi.- Això del temps és una cosa que es pot dosificar. Es pot perdre més temps avui per estalviar-lo un altre dia. Si se sap fer un bon "fondo" i guardarlo, demà un bon menjar pot estar llest en deu minuts. Tenim els frigorífics que ens fan un servei immillorable.

I continuarem sa reunió fins molt tard. Després d'una cosa en sortia una altra, com, per exemple, es plats antics que han desaparegut per mor d'un poder adquisitiu de sa gent de cada vegada més elevat. Qualcú va parlar de pa de blat de moro, que semblava una pedra viva, de farinetes, que no refredaven mai, i de sopa de garbell(*). També parlàrem de salses i plats moderns, amb sofisticats ingredients i complicades maneres de preparar-los. I de salut, de sa part fonamental que ocupa s'alimentació dins sa salut...

(*) P'entura a molts de voltros, com a mi, vos vendrà de nou i no sabreu què són farinetes o sopa de garbell. Ara pas a explicar-vos-ho segons m'ho va contar na Francisca Xamena:

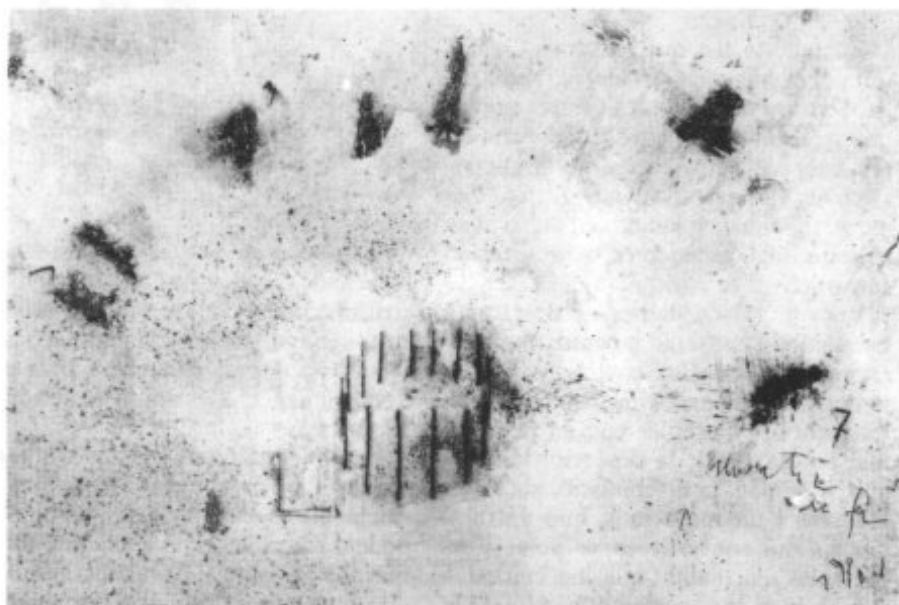
Farinetes: Dins un plat gran se fon ben fusa farina amb aigua fins que no faci grums i quedi molt igualada. Se fa un bon sofrit de xulla, botifarró, molta ceba i tomàtiga. Quan aquest sofrit està ben fet, s'hi posa sa farina fusa, sense deixar de remenar.

Sopa de garbell: Se fa una pasta molt ben treballada i molt forta amb farina i aigua. S'agafa un garbell i s'hi frega aquesta pasta, de manera que caiguin una espècie de grumets, que seran sa sopa per incorporar an es brou.

Guillem Nadal

a València

Grup Sol i de dol

"Enmig de la gran confusió avui organitzada, dins això que sospitosament s'anomena mercat pictòric, feta palesa amb la circulació d'una obra espúria que no té més raó d'existir, objectiu ni projecció que la de satisfer unes necessitats de consum que poques coses tenen a veure amb la necessitat genital de bellesa que vertebrava l'Home, honestament pens i dic que, per a mi, l'obra plàstica de Guillem Nadal és inscrivible dins l'àrea de l'autoexigència, la serietat i el sentit de sacrifici que converteix l'artista en un Sísif que es realitza en la voluptuositat de l'esforç, dibuixen els vectors que delimiten allò que és art seriós diferenciant-lo d'allò altre que només és un barroer succedani. Evidentment, Guillem Nadal pertany a la primera esfera, on parla un llenguatge ben personal: escoltem-lo amb l'atenció que mereix tota obra creativa orientada a ser el vàlid interlocutor de la sensibilitat d'una època".

Aquestes paraules, escrites per Miquel Àngel Riera sobre l'obra més recent de Guillem Nadal, exposada el mes de febrer al Centre Cultural de la Caixa de València, expressen molt bé la trajectòria d'aquest artista encara jove, però ja suficient madur per poder parlar de diferents èpoques dins la història, encara breu, de la seva pintura.

Contemplar la seva obra fora de les parets del seu estudi, aïllades de l'entorn on foren creades, suposa un repte inquietant i alhora un veritable plaer, una vegada contemplada dins la immensa sala amb tot un joc, tot un ritual, amb caixes plenes de vida i de mort, pedres i cendra baix dels grans quadres que no són més que el nexa d'unió entre l'artista i l'home, entre dos móns tan distants i tan junts, però que al cap i a la fi ens retornen la memòria del nostre passat.

La nostra felicitació a Guillem Nadal per aquesta nova exposició.

**Comercial
ES PUIG, c.b.**

C. I. F. E - 07303704

Instal·lacions Sanitàries

Carrer Nou, 37
Telèfon 83 82 99

07530 SANT LLORENÇ
(Mallorca)

L'objecció de consciència, la gran desconeguda

En aquests dies que passaran a la història com uns dies de guerra, han arribat i encara arriben a les nostres orelles una quantitat molt grossa de paraules relacionades amb el món de la guerra, i que ara no importa ni tan sols anomenar perquè tal vegada no ens cabrien en aquesta fulla, i, endemés, no són massa constructives ni enriquidores.

Les que sí són dignes de destacar, i que també hem sentit sovint aquests dies, per sort, són les contràries i antònimes o relacionades inversament amb les anteriors. Paraules com la famosa i mal entesa PAU, la deserció, les propostes de pau, la insubmissió, els Drets Humans i un munt més, que darrerament s'han convertit en paraules i expressions d'actualitat quasibé inusual.

Una cosa que sempre m'ha cridat l'atenció és la manca d'informació que se sol tenir per part dels ciutadans -i la que se sol donar desde la televisió i els mitjans de comunicació- sobre un dret fonamental, reconegut per la Constitució Espanyola, Llei 48/1984 de 26 de desembre, que reconeix la llibertat ideològica, religiosa i de culte, i que regula l'Objecció de Consciència i la prestació social substitutòria.

Des d'aquesta perspectiva, l'Objecció de Consciència al servei militar és avui per avui, l'única *arma legal* amb la qual es pot lluitar contra la guerra, la injustícia, el poder de l'exèrcit...

Les primeres passes que ha de donar una persona que vulgui declarar-se objector és tenir les coses i les idees més o menys clares, ja que, i entre d'altres:

L'objector qüestiona l'eficàcia, els fins i els mitjans emprats per l'exèrcit.

L'objector no creu que preparant la guerra es construeixi la PAU.

L'objector denuncia el paper real de l'exèrcit, braç armat dels poders econòmics i polítics.

L'objector denuncia la despesa elevadíssima destinada a la compra o fabricació d'armament, mentres que al Tercer Món, o no tan lluny, la gent més indefensa es mor de fam o per manca de les necessitats bàsiques o vitals.

L'objector, en definitiva, es nega a realitzar el servei militar obligatori, però com que generalment no vol passar uns anys de la seva vida a la presó, pot accedir a la prestació social substitutòria,

que a *grosso modo* consisteix en la realització de feines en àmbits de protecció civil, medi ambient, serveis socials, serveis sanitaris, cooperació internacional...

La seva durada és de 18 a 24 mesos, i actualment el Govern la té fixada en 18 mesos.

Ha ha tantes raons, creences, qüestionaments..., com objectors. Resumint podríem dir que els motius per objectar poden ésser de tipus religiós, polític, moral-ètic, filosòfic, pràctic o personal.

Així doncs, el propòsit d'aquests escrits seria donar a conèixer als joves i no tan joves de Sant Llorenç l'alternativa davant el servei militar; una alternativa que, com tot, té els seus *pros i contres*; una alternativa que pot demostrar el grau de sensibilitat social que té cada persona; una alternativa, en definitiva, més humana, solidària i compromesa amb els altres, la societat.

Serà sen dubte una informació donada des del punt de vista teòric més que des del pràctic, ja que aquí, a Sant Llorenç, tenim dissortadament un nombre molt reduït d'objectors, als quals des d'aquí vull felicitar pel "valor" i l'actitud que demostren; aquesta informació serà la bàsica però serà la que han seguit els milers d'objectors que hi ha al territori espanyol (19.193 fins a l'any 1988).

Ja saps que si et falten més de dos mesos per incorporar-te a files encara tens temps per declarar-te objector, i si ja has acabat el servei militar i estàs a la reserva, també pots fer-ho. Recorda, però, que quan estiguis complint el servei militar està prohibit per la llei declarar-se objector. Si et cau de la post, als **Serveis Socials** et podran informar amb més facilitat.

Seguirem informat. Sort!

J.G.J.

Estudiant de treball social

Bibliografia consultada i citada: Rius, Xavier. La objeción de conciencia. Ed. Integral, 1988.

Espipellades

Si és ver que hi ha hagut tres partits que han encaixat na Jerònia d'es Pou Vell perquè se presenti a ses eleccions amb ells i un quart en tenia ganes però va fer curt, en cas de que arribi a entrar tots toquen estar alabats, perquè era lo que volien, no és ver?

A no ser que lo que els interessàs fossin es vots que podria dur en lloc de sa seva persona...

*****

No és ver que es Thailandesos volguessin afusellar en Pere de Son Vives per haver-lo confús amb un terrorista contrarevolucionari que fes perillar es cop d'estat.

Ell, com a ministre d'agricultura, només hi va anar per veure com putes s'enginyaven per conseguir tanta verdor per sa selva.

*****

Si jo fos es president Cañellas, an es responsable de trulls i barullos des meu govern li posaria ses anques com un tamborino per haver organitzat una visita pseudoelectoralista un dilluns a les 12 des migdia. I també estiraria ses orelles an ets encarregats des comité local, si és que s'han aclarit qui són, que aquesta és una altra.

I és que només eren quatre desenfeinats i es cabo es que l'anaren a complimentar.

*****

Es ver que encara no han canalitzat ses aigos i que mentres no ho facin no mos asfaltaran es carrer així com Déu mana, però no em direu que aquest *bat-xeo* que mos han entaferrat no fa moltíssima més planta.

Grans preocupats per sa imatge artística des poble, han aconseguit que es carrers paresquin quadros d'en Gorrió. Llàstima que d'aquí a dos dies tornin comparèixer es clots.

Josep Cortès

L'assalt de Ciutadella (1558) II

descriu pel notari Rafel Socies

"...i prengueren els de la terra alguns turcs dels quals ne portaren ací tres i altres que deien que tenien a Maó i açò s'és sabut tot amb misser Yvayas qui és conseller del senyor visrei el qual era anat a Menorca perquè tenia allí un germà que era procurador reial d'allí i après el sendamà de sant Cristòfol que era dilluns la dita armada turquesca partí i tirà en Marsella, diu-se se n'han portat dos milia ànimes entre dones i minyons, Déu per la sua infinita misericòrdia vulla haver-nos misericòrdia i que no permete que aquesta pobra terra vingue a tal conflicte a bé nostres pecats són molts i públics i a molt que sempre diem que qualche flagell a nostre Déu per sa infinita bondat nos revoca la sentència amèn.

Més fas memòria com pels treballs volent fer anar gent a Menorca elegiren un fill de Rafel Figuerola per nom Miquel i sa mare alterà-se'n tant que morí a 18 de juliol de dit any.

Més a 19 de juliol morí Rafel Roger el qual anava malalt molt ha i feren-lo anar a Alcúdia i mogué's la sang i vingué a dotze de juliol i morí avui. Déu els hage acollits en el seu Regne i a nos com li plaurà.

Sia record a mi Rafel Socies notari com avui el dia de santa Magdalena diguí en la plaça als jurats (de Muro) que tota via acabassen de cloure les caixes de les robes i argent de l'església i ho portassen en Ciutat, digueren dos d'ells que no hi havia necessitat que ho deixassen estar i jo elegí testimonis que fessin testimoni del que ells deien.

A 30 de novembre de 1558 sia record a mi Rafel Socies notari i als presents i esdevenidors com diumenge prop passat el venerable vicari denuncià a la trona per part del senyor Oficial que pel sendamà que era dilluns féssim exèquies per la Cessàrea i Catòlica Majestat de l'Emperador i rei nostre senyor Don Carles, el qual se diu passà d'esta vida a tres de setembre prop passat plàcia a Nostre Senyor Déu que la sua ànima dreta via sia anada en paradís, diu-se que el dia morí volgué beure aigua de la Vera Creu i tornà tot sang i après volgueren embolicar la dita creu i restaren certes gotes de sang en el drap.

Sobre l'Estudi General

1568, 2 gener.- Els jurats de la Ciutat i Regne de Mallorca escriuen als consellers de Barcelona dient: "Senyors de molta magnificència. Una de Vs. Ms. de divuyt de setembre 1567 havem rebuda a 17 de decembre del mateix any amb la qual havem entès lo exercici de letras que en aqueixa Ciutat se ha de fer en totes facultats y també havem rebut hun cartell del orde del estudi de la qual cosa axí en particular com en públich tots nosaltres havem hagut grandíssim contentament axí per la utilitat que tots speram de tal exercici essent-ne axí servit Nostre Senyor com encare per haver vist lo bon ànimo y voluntat que Vs. Ms. contínuament han mostrat y mostren tenir a tots los habitants d'aquest Regne corresponent a nostra voluntat la qual sempre és stada molt gran ab tots los d'aqueixa Ciutat y Principat de Catalunya com sempre los haiam tinguts y tingam en amor y extimació de germans y axí vist lo gran tan benefici en la hora mateixa havem donat orde que lo sus dit cartell sia notificat per totes las scolass d'esta Ciutat y algunas de la part forana del present Regne y ultra de assò havem fet posar dit cartell a las portas de la casa de la present Universitat perquè sia més manifest y notori y quant a lo que més toca a nostra part regatiant molt a Vs. Ms. la tal notícia per millor rebre lo fruyt d'esta cortesia o mercè que Vs. Ms. nos fan en la institució o reformatió del

dit estudi procurarem tot lo possible en persuadir que hi vagen estudiar de aquest Regne tots los que porem, offerint-nos axí bé de fer tot lo que convindrà per lo bé de aqueixa república com nostros passats y los de aqueixa Ciutat o república entre sí han acostumat fer supplicant a Nostre Senyor do la paga Vs. Ms. guarde y prospera com tots desitjam.

.De Mallorca a II Janer 1568. De V. Ms. molt affectats los jurats de la Ciutat y Regne de Mallorca" (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Cartes Comunes Originals X-45, f. 143).

Dàtils

El rei Joan I mana sia pagada una caixa de dàtils que li han enviada de Mallorca:

"Nós En Joan etc. Per tenor de la present atorgam a vós feel nostre En Berenguer Lobet, procurador reyal del Regne de Mallorques, que havem reebuda de vós una caxa de dàtils en reym la qual de manament nostre havets feta venir de les parts de Barbaria. Manants per la present al mestre racional de la nostra Cort o altre qualsevol de vós compte oydor que ço que costa la dita caxa de dàtils vos rebe en compte, vós restituint la present e àpocha del preu dels dits dàtils.

Dada en Barchelona sots nostre segell comú a XXIII dies de mayg en l'any de la Nativitat de nostre Senyor Mill CCC LXXXII". (ACA reg. 1995, f. 98).

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

L'amo en Llorenç Borges

Passava poc abans i després de migdia pel carrer Nou, amb caminar insegur, de passetes curtes; tenia problemes a la vista i, sobretot, molts d'anys.

El seu parlar en l'escomesa, pausat, fosc i amatent.

Fa més de trenta anys el vaig veure per primera vegada. Aleshores el solia veure periòdicament car treginau bruses des de canostra a caseva on, la seva esposa, madò Miquela, les repassava; fonamentalment sortint de la cuina o jonyint la somera en el carrer.

Sempre tenia una salutació amable, sempre semblava tranquil i trempat. Vist amb ulls d'ara, diria que transmetia pau, tranquil·litat interior.

M'agradava anar-hi a caseva! M'encantava contemplar l'higiòmetre del frare, un cartró capaç d'assenyalar si el temps havia de millorar o empitjorar.

Però la popularitat de l'amo En Llorenç esdevé de les pastilles. Les conegudes píndoles d'En Borges. Quasi m'atreuria a dir que tots els llorencins -al manco els d'una certa edat- i no pocs externs han vist i/o provat alguna vegada aquelles característiques píndoles petites rodones i blanques.

Anaves a caseva; després d'un uep! o un avemaria descrivies la dolència de persona o animal, de cap o de ventre. Ell escoltava atentament, demanava matisacions, tranquil·lament voltava i pujava l'escala. Al poc temps, baixava amb vàries píndoles dins un paperet i assenyallava la posologia. Pagaves el que et deia, que no solia ésser gaire, i fins un altre dia.

Tot tenia un aire certament misteriós, el tènue llum de la casa, aquella figura senzilla, amable i tranquil·la, la pujada al sòtil i les píndoles: sempre iguals, tant si era per persona, com per animal, tant si era pel mal de cap com pel mal de ventre...

Què diantre eren aquelles pastilles? D'on sortien? Quin coneixement tenia l'amo En Llorenç "Borges"? Quin tipus de teràpia s'aplicava?...

Alguns deien que se les enviaven de Barcelona, però era gairebé tota la informació que coneixia la gent; però, tant se val si la dolència desapareix. Ni el vertader nom -Critòfol- ni els seus costums -rentar-se amb aigua fresca a l'hivern- ni el seu origen -era un nin de

la inclusa- ni la seva bonhomia, tenien gaire importància, la seva popularitat venia per la màgia de les píndoles.

No fa gaire anys, vaig tenir un altre encontre amb el mateix tipus de pastilles. Fou en el despatx d'un metge homeòpata que, potser per tenir títol, s'ho cobrava molt millor que l'amo En Llorenç. Fou un primer contacte amb una altra manera d'entendre la salut. Terreny en el qual aprofundiria suaument amb posteriors converses amb en Felip Ramis.

L'amo En Llorenç ha estat, idò, una

mena de precursor aficionat de l'homeopatia, o potser el regust d'un altre temps on la ciència no solament era oficial i es podia plantejar des d'altres perspectives, però... aprofundir en aquest tema ens allunyaria de l'objectiu d'aquest article, el reconeixement a la tasca, feta amb extremada senzillesa, i el record d'aquest home popular que morí dies passat, just abans de que la primavera el tornàs escometre una altra vegada.

Guillem Pont

Homeopatia

Es ben curiós aquest potet, i els confitets... com aquells de temps primer; desplaçats avui en dia per golafries més oneroses.

Es la semblança, de la qual ja en parlava Hipòcrates, que existeix entre la toxicitat d'una substància i la seva acció curativa, funció que depèn de la dosi. Recordem que homeopatia deriva de les paraules gregues *homeo* = semblant i *patos* = malaltia.

Aquesta realitat biològica va esser redescoberta a finals del segle XVIII per Hahnemann, metge alemany que va experimentar en ell mateix els medicaments de l'època: l'Arsenic, la Belladona, el Mercuri,... utilitzant-los disolts per als malalts que presentaven símptomes semblants als de l'experimentació.

Avui es parla de la utilitat dels antioxidants per la prevenció i tractament de diverses dolències i com a retardant de l'envelliment.

Bé idò la N.A. sistèina que actua com a tal, resulta que conté el sofre i el sulfur dels homeòpates, i és un bon remei per certs trastorns intestinals, dermatològics, pulmonars i nerviosos entre d'altres.

Hahnemann, altre temps descobrí la tinta de sèpia com a remei; veient que un pintor amic seu no es curava, anant al taller, l'artista xuclava els pinzells impregnats del pigment, intoxicant-se del cefalòpod.

Els homeòpates tracten la malaltia com una reacció global (exemple dels antioxidants) i que es manifesta particularment (exemple de la sèpia), respectant i modulant les reaccions personals del malalt (febre, tos, secrecions...) actuant en el mateix sentit per tal de restablir les defenses i l'equilibri integral.

La medicina química va a la recerca del remei ideal, que seria aquell que tènint una màxima eficàcia no tendria efectes indesitjables. Tal cosa no es possible si la quimioteràpia no s'enriqueix de les ensenyances de l'homeopatia, on el remei té un parentesc amb la malaltia.

Ah!, i pels que pensen que els efectes són psicològics que ho demanin a les plantes, als animals i als nins.

Felip Ramis i Garcia

Metge homeòpata

Visita

El passat dia 18 de febrer, el President de la Comunitat Autònoma Gabriel Cañellas, acompanyat pel conseller d'Obres Públiques, Jeroni Sáiz, va visitar les següents obres:

-El torrent de S'Illot a la ribera de Sant Llorenç.

-La depuradora d'Artà.

-La carretera Artà-Ca'n Picafort.

També hi eren presents el director general d'Obres Públiques, Gabriel Le Senne i el cap del Servei Hidràulic, J.A.Fayas.

L'Escola

Recordant don Francesc de Borja Moll

Nosaltres, els alumnes de 4rt, volem dedicar una estoneta al record de Francesc de Borja Moll.

Ell va estimar molt la nostra llengua.

Va fer molta feina, entre altres coses va il·lustrar algunes *Rondaies Mallorquines*, va esser autor juntament amb Mn. Alcover del diccionari *Català-Valencià-Balear*, va escriure sobre ortografia, etc.

Ara vos contarem la rondalla "Sa fia i sa fiastra d'es moliner", d'en Jordi des Ra-có, tom XV, il·lustrada per Francesc de Borja Moll.

"Això era i no era un moliner que tenia una filla de nom Catalineta, garrida i gellanxona. El moliner es va casar amb una

viuda que tenia una filla que nomia Catalineta, baldrumera i toixarruda.

Un bon dia na Catalineta va dur la farina a la cova dels gegants. Quan va esser allà no els hi trobà, es va posar a fer net i ordenar aquell desastre de cova. Els gegants quedaren meravellats i li varen donar un do: per cada paraula que digués li sortiria una pesseta de la boca. I així va succeir.

El mateix va voler fer na Catalineta, però no li va sortir tan bé, doncs els gegants li donaren aquest do: cada vegada que xerraria li sortiria de l'esquena una trompa que faria xoca-reixoc! I així va ocórrer.

Na Catalineta va esser la rialla de tot el poble. Idò no hagués estada tan maleïda i grosseranda.

Alumnes de 4rt d'EGB

Col·legi Mestre Guillem Galmés

La Mare de Déu del Candel

Dia dos, com cada any, és la festivitat de la Mare de Déu del Candel. Com que nosaltres no ho hem viscut demanàrem informació de l'acte a don Joan.

Aquest dia es beneeixen unes candelles com a símbol de Jesús com a llum del món. Des d'antic és la festa de les mares cristianes, com a commemoració que la Mare de Déu presentà Jesús al Temple.

Va venir un predicador de fora, com és tradicional, i va fer una plàtica a les mares.

La Mare de Déu del Candel és una commemoració molt arrelada a tots els Països Catalans, sobretot a Tarragona, on s'hi pot observar una nombrosa participació popular.

respectar les façanes dels nostres carrers, i l'endemà el poble es va despertar amb les parets ben emblavades.

Esperam que aquesta tradició no es perdi però que arribi un moment en què ens despertem i contemplem le poble net.

També fa uns quants anys que el Dijous Llarder a Sant Llorenç es fa *Sa Rueta*: tots els allots de l'escola Mestre Guillem Galmés, juntament amb els seus mestres-tutors es disfressen i vesteixen els carrers de colors i bulla. Durant tot el recorregut que feren enguany els va acompanyar la banda infantil de música; llàstima que després de la desfilada no hi hagués un grup d'animació que el fés jugar una estona a la plaça de l'Ajuntament. Per ventura l'any qui ve arribarà qualche cosa més.

Ah! I també els més petitons de l'escoleta d'infants, juntament amb els responsables i les seves mamàs participaren en aquesta Rueta.

de Palma (ja gestionaran l'enviament cap a la terra regada de sang) i una petita part al Projecte Home.

Dimarts, dia dotze, se n'anà tot cap a Ciutat, amb el camió de l'Ajuntament. Els agraïm la seva bona atenció i que ens oferissin un mitjà de transport adient. Gràcies per tot, també, a don Joan i a en Guillem Pont, per la seva bona disponibilitat.

I gràcies a tots els col·laboradors!

Rua

Dia deu de febrer, diumenge, començà a dansar la Rua. La participació hauria pogut esser més gran; però ens podem donar per satisfets perquè hi va haver una bona bulla, passacarrers i ball final amb l'Orquestrina d'Algaida, grup molt conegut dins Mallorca. Abans de començar l'actuació, un grup de nines va llegir un manifest de pau de l'omnipresent guerra.

Dijous Jarder

Com cada any i per un parell d'hores el nostre poble es va veure diferent; sortir al carrer representava una aventura, cada pic que anaves a voltar un cap de cantó esperaves no veure un grup d'éssers diminuts amb una cara de color blau, que t'amenaçaven amb les seves mans del mateix color. Era dia 7, dia del Dijous Jarder.

Els allots del poble havien sortit al carrer amb blavet per tal de divertir-se però també, com cada any, no varen

Una mica de solidaritat

El cap de setmana 9/10 de febrer, el nostre grup es passejà amb una furgoneta pel poble. Amb uns altaveus anunciàvem el convit: "*Recollida de materials per enviar al Golf Pèrsic: roba, mantes, menjar empotat*". La gent llorencina va respondre molt bé, Sa Rectoria quedà fardada de bosses, capss i sacs "d'objectes" diversos, que s'enviaren a la Creu Roja

Dimecres de cendra

El dimecres de cendra els devots llorencins anaren a l'Església, per donar pas a l'entrada de la Quaresma. A partir d'aquí comencen els llargs quaranta dies de dejuni i abstinència, després de dies de bulla, festa i fresses.

Llàgrimes de neu i els enamorats

Diuen -certament no sabem qui- que la neu són les llàgrimes de les donzelles que moriren d'amor i que encara, en el cel, bramen per la seva dissort.

La qüestió és que dia catorze devien tenir una convenció totes plegades (es lamentaven d'esser totes soles, sense l'estimat, el dia de l'amor), perquè a les 15.30, a les muntanyes de Calicant, varen fer una plorada que va fer matx, o nevada (la mateixa cosa).

Hem de dir que baldament el dia s'acompanyàs de neu la festa ha estat quasi-traumàtica pels joves que volien quedar bé amb l'allota: una rosa valia cinc-centes pessetes. Enguany els rams

han minvat. Convendrà economitzar.

Repoblació al Coll des Vidriers

Ja era hora que qualcú agafàs la responsabilitat de repoblar el Coll des Vidriers, que com sap tothom es va cremar l'estiu passat.

El Coll des Vidriers era una de les poques zones poblades forestalment de la comarca de Llevant. Gràcies a la col·laboració dels ajuntaments més propers a dita zona i a la participació de vuit-cents alumnes dels col·legis de la nostra comarca, d'aquí a deu anys tornarem veure el Coll des Vidriers tal com era abans.

Desitjam molta sort i que cap factor ni humà ni atmosfèric no espenyi la feina feta per aquest grup d'al·lots, dels quals una part era de l'escola "Mestre Guillem Galmés" de Sant Llorenç.

Carapunats, campinorats, cuculles i altres mots

Diumenge, dia desset de febrer, al parc municipal de Manacor es va fer unencontre de confraries de carapunats. El mateix dia hi va haver un dinar al Molí d'en Sopa amb tots els representants de les confraries; seguidament, inauguració a Manacor pel president Cañellas. Sant Llorenç hi va tenir representació de les seves tres confraries.

Correus i la nostra Polida

A partir de dia 21, Sant Llorenç ha presenciat un canvi a correus: en Metxo traslladat i na Polida, coneguda de tots, s'ha fet càrrec del maneig. Ara li duu molta de feina però a poc a poc s'anirà acostumant. Na Cati Rosselló va néixer a Sant Llorenç fa una devuitena d'anys, va abandonar la terra que la veure néixer i ara torna. L'Ajuntament pensa no-

menar-la filla il·lustre de la vila de Sant Llorenç. Des d'aquí aprofitam per encoratjar aquesta proposta.

Don Francesc: doctor Laboris Causa

Dia devuit de febrer, el ciutadellenc Francesc de Borja Moll i Casanovas moria a Ciutat de Mallorca. Tots més o manco sabem qualche cosa de la seva obra, sempre lligada a una vida dedicada de ple a l'estudi de moltíssims aspectes relacionats a la lingüística nostra. Col·laborador des de molt jovenet de Mossèn Alcover o en Jordi des Racó, que molts coneixereu, és el continuador de la seva obra ingent: el DCVB, el diccionari que és l'eina de recerca continuada dels nostres escriptors. Home aclaridor d'una lucidesa i serenor magis-

trals ha estat mestre no de nosaltres sinó dels nostres mestres. Ja ho deien - encara que en foraster- els periodistes illencs: a un país normal hauria estat el doctor aplaudit i admirat de tothom però no per imatgeria postissa sinó per la tasca realitzada. Ben bé es mereix cent doctorats laboris causa.

Exposicions

Dos personatges famosos a Sant Llorenç i tots dos dedicats al món de la pintura han triomfat a la flor de la vida: en Guillem Nadal Gorrió, que ha exposat a la Caixa de València, i en Joan Ramis, que va exposar a darreries de gener a la galeria annexa al Museu d'Art Contemporani de San Francisco-USA.

A tots dos els desitjam molta de sort i també moltes vendes.

Ponts molt bé, però...

Les obres dels torrents llorencins han costat cinc-cents cinquanta milions. Molt bé, però no hi haurà ni esglais ni aigua fora de mare, ni altres perjudicis. El president Cañellas i acompanyants visitaren diverses obres torrentines. Molt bé. Davall les arcades de l'Ajuntament hi exposaren uns murals amb fotografies i notes explicatives de les obres. Molt bé, però... Aquí ve el nostre però. Fixau-vos en la fotografia, fixau-vos en com ho posa. Nosaltres ens demanam ¿Això és el nostre Govern? ¿Que es pensa que som beneits o que no sabem llegir si no

(Passa a la pàg. següent)

és en castellà? ¿I que no sap que el nostre poble és Sant Llorenç i no San Lorenzo ni Saint Lawrence ni altres coverbos? ¿O és que és sord o cec? No ho sabem, però convé que s'ho facin mirar. I nosaltres també: és ben hora de tenir les coses clares. O no ho diuen: "ses coses clares i es xicolati espès".

Breus

* Dia onze la biblioteca de Son Carrió va fer un any. Ja li comencen a sortir les dents.

* Dia vint-i-tres tingué lloc al restaurant Son Barbot un sopar d'aquests que solen fer els membres de la revista Flor de Card.

Ens han dit que aquest/aquell 23-F hi ha hagut/hi va haver sarau gros. I qui vulgui sebre més coses que les cerqui o que hi vagi l'any que ve.

* Un divendres d'aquest mes un llamp va pegar al campanar de l'església i va espanyar el motoret del rellotge, les campanes, un aparell de l'amplificador i una fase del llum. Creuen que la creu del campanar atreu els llamps. Pensen que seria convenient substituir-la per una de fusta o instal·lar-hi un parallamps.

Esports

I- Ens han manifestat que s'hauria de

tenir present que l'esport no és només el C.D. Cardassar, encara que així ho cregui el nostre Ajuntament. Tenim dos equips de bàsquet, un de federat i un altre de penyes, i, curiosament, tots dos han trobat caseva a Son Carrió, i no és perquè tots els jugadors siguin carrioters (perquè hi ha molts de llorencins que hi juguen), sinó perquè allà hi tenen interès i ajuda. En futbol, i totalment independent del C.D. Cardassar, tenim un dels millors equips de penyes de la comarca. Ja han guanyat el primer partit per conquistar el campionat; té dos jugadors per a Nadal varen esser elegits per anar a la selecció comarcal de penyes. Però el més recent i menys conegut és l'equip de volei, que ja fa un parell d'anys que s'ha fundat fora cap tipus de suport oficial.

II- Ens han fet arribar una petita crítica. S'han fet uns vestuaris de més de vint milions de pessetes (molt d'agrair perquè la gent els pot utilitzar) que fins al mes de gener no varen disposar d'aigua calenta per a tots els qui practiquen el futbol base a Sant Llorenç. Ens digueren també que aigua calenta n'hi havia, però que quan el dipòsit es buidava (aigua suficient per a dos equips de quinze persones) els altres es quedaven sense. Dins el vestuari del primer equip va esser instal·lat un termo supletori de butà. Ens digueren que creuen que hauria de tenir la mateixa importància un grup infantil que un de juvenil o que un primer equip. Aquesta gent jove és el futur del nostre esport, i al futur l'hem de tractar millor.

Grup Sol i de dol

Tal dia com avui

Ara fa 15 anys

* Que el governador Carlos De Meer va elegir en Miquel Vaquer com a batle de Sant Llorenç.

* Que va esdevenir la ruptura entre les dues maneres d'enfocar els campaments.

Ara fa 10 anys

* Que Flor de Card va reunir un centenar de signatures rebutjant l'intent de cop d'estat del 23-F.

Ara fa 5 anys

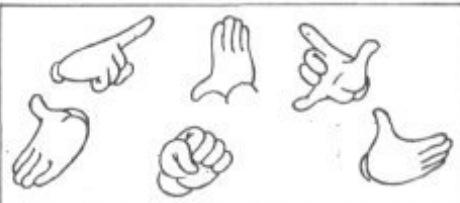
* Que els llorencins diguérem NO a l'OTAN. Fôrem els únics de la comarca del Llevant.

* Que en Miquel Ballester és el secretari de l'Ajuntament.

Josep Cortès

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori de Manacor	55 42 02
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Creu Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	58 56 80

1er aniversari de la biblioteca de Son Carrió

Quan de temps fa que la biblioteca està en funcionament?

Un any. Ha complert l'aniversari fa poc.

Com es pot arribar a esser soci?

Basta amb un carnet, que és gratuït.

Com funciona?

Quan te'n dus un llibre, deixes el carnet. Aquest llibre el pots tenir quinze dies. En cas que no es torni, jo els avis.

Quin és l'horari?

De 4 a 8'30 cada dia meyns els dimarts. El dissabte de 10 a 13.

Quin tipus de llibre és el més llegit?

El llibres infantils són els més llegits i també les consultes per a BUP i FP.

Quina edat és la que més utilitza el servei de la biblioteca?

La gent jove fins els vint anys els adults ho fan molt poc.

Si qualcú necessita un llibre que no hi és, què es fa?

Jo tenc un cartó en el qual apunt les comandes. Si és un llibre molt demanat el duim, però si només el demana una persona és impossible dur-lo.

Es fa cap tipus d'activitat, com pot esser que els al·lots escriguin qualche carta?

Es fa l'hora del conte, en la qual es conten contes: el dijous, als nins de preescolar, i el divendres, als nins del cicle inicial.

Qualque concurs de contes...

Per la festa del llibre es prepara un concurs de narrativa per als majors. I també vendrà na Catalina Conta Contes per als més petits.

Es llegeixen molts de llibres en català al poble?

Sí, està en una proporció igualada, entre català i castellà.

Hi ha una secció d'idiomes a la biblioteca?

No, només en català i castellà.

La idea de fer una biblioteca a Son Carrió com va sortir?

Va esser idea d'en Mateu Puiggrós, en feia falta una al poble.

Després del primer aniversari, quines activitats tens preparades?

Una conferència de l'escriptor Gabriel Galmés, sobre el seu llibre "Parfait Amour".

Activitats per als infants, com pot es-

ser fer un concurs de contes.

També es farà una recitada de poesies per a la gent més gran.

Teniu cap mascota a la biblioteca?

Bé, fins ara no en teníem cap, però per al primer aniversari es va fer un concurs per poder escollir una mascota. Aquest concurs el guanyà na Bel Riutort Roig de 5è de EGB, fent un preciós cuc de colors roig i verd.

D'aquest cuc se n'han fet ferratines, un de molt gran fet de tela i ferros per a la Rua i un de més petit de guix, que l'han penjat dins la biblioteca.

Un grup de carrioneres:

Mª Esperança, Aina Mª Calafat i

Aina Mª Vives

Poesia

Germà del mar

Blai Bonet

Analitzau-me la veu
que al coll em neix un pinar.
Mirau si té blaus de mar
la meua paraula en creu.

Que sempre se mou la veu.
Té el moviment de color
i una verda ànsia-remor
d'abeurar, i ningú hi beu.

-Beu aigua en ta pell pintada
l'hortensia dels creïscles?

-Només m'illumina els muscles,
que tinc la color salada.

Amics, desfermau la nau
i naveganu damunt mi.

Llescau-me el cor submarí
vora els pins d'aigua, i menjau.

Pescador de volantí,
quan s'agenolli la tarda,
sots l'últim cel de donarda,
aucells de sal çaça en mi.

Mirau-me sempre els balcons
de la meua veu de mar,
cridant: "Baixau a caçar
déntols al bosc del meu fons!

Esbajoca el meu color,
pescador.

Mira quants de blaus hi tenc,
pescador.

Tu sabràs si som com l'altre
que viu sense ombra, d'esquena,
pescador..."

L'amo en Tomeu Pistola

A darreries del mes passat i després d'haver patit els darrers anys de la seva vida diversos atacs de gota, va morir l'amo en Tomeu Pistola, un dels millors glosadors llorencins que he conegut.

Flor de Card va publicar algunes de les seves composicions més conegudes, entre les quals recordarem "Es Socialistes", "Sa Malaltia", "Es parenostro de l'any 40", "Es manaments de la Santa Mare Església", "Sa cussa de Ca'n Duai" o "Ses peces de s'arada", a ses quals hi destacava un agut sentit de s'humor i de sa crítica envers tot els que li semblava injust.

En recordança seva tornarem publicar "Ses peces de s'arada", que va esser recollida pel pare Ginard en el seu "Cançoner popular de Mallorca".

Per llaurar s'ha de mester
reia, dental i cameta;
joc d'orelles, destraleta,
telera i reteler;
mantí, espigó, aixanguer,
morrals, ulleres, coixí,
jou, camelles i collades
i llentures per junyir;
un rastell, escorretjades,
i llongues p'es mul regir.

Josep Cortès

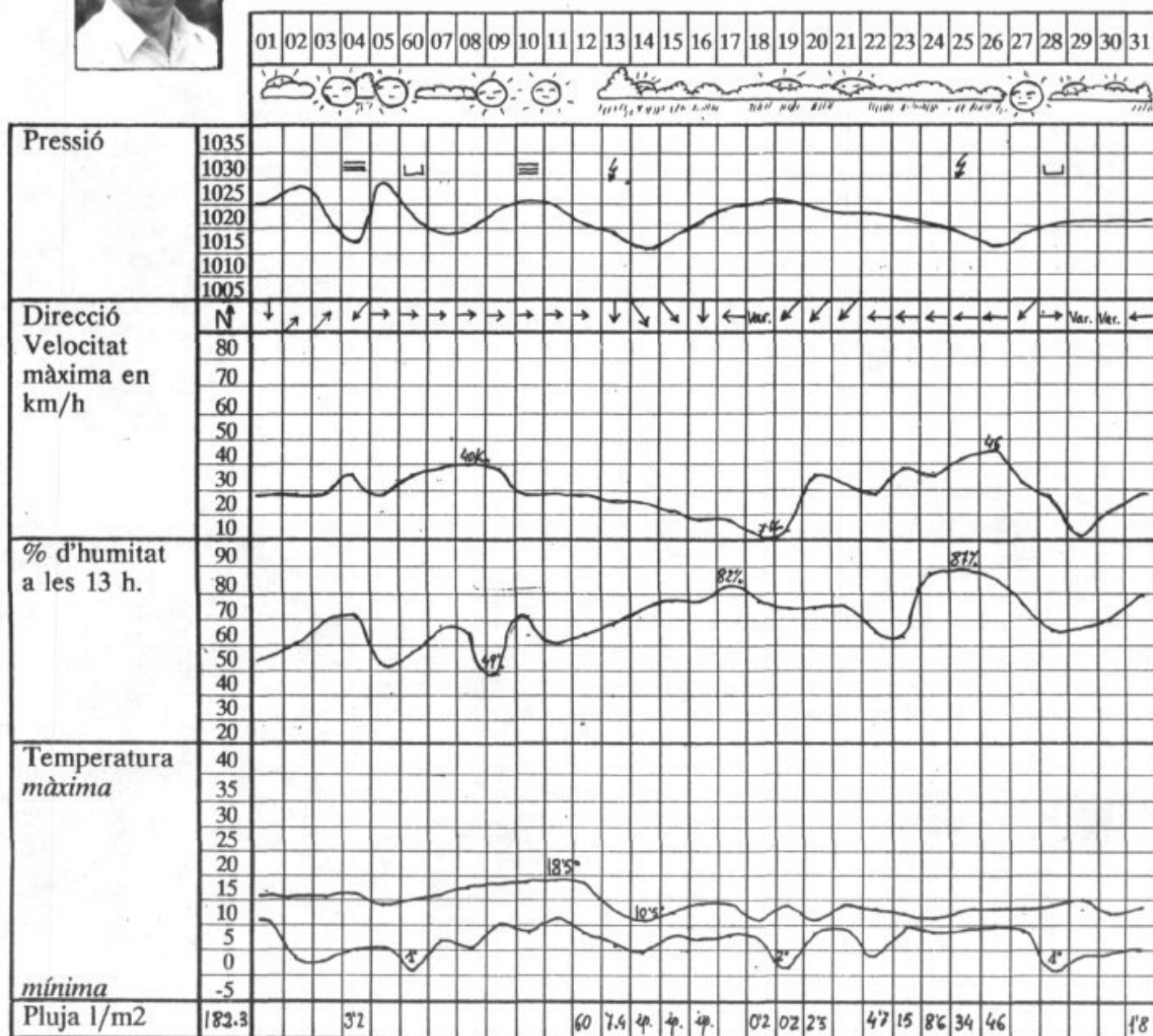

El temps de gener

Flor de Card -18- (38)

Resum comparatiu

	1990	1991
Temperatura màxima	20	18'5
Temperatura mínima	1	1
Temperatura mitja	10'7	10'3
Maxima mitja	-	14'3
Mínima mitja	-	6'4
Pluja (l/m2)	62'5	182'3
Tempestes	2	2
Boires	-	2
Velocitat màxima del vent	40	46
Dies de cel serè	7	7
Dies de cel nuvolat	16	15
Dies de cel cobert	8	9
Gelades	2	2

El vaixell groc

Avui, a Barcelona, és dia de festa grossa. Pels carrers de la ciutat es passegen senyores ensenyorides amb capellets de flors blanquinoses. Han sortit bandes de música que sonen flabiols, trompetes, tambors, platets, i altres instruments, que es mesclen amb el piular de tots els ocells que han deixat ca seva per venir a badocar. Els al.lots: nins i nines, infants de totes les edats, menuts i menudes, cara-pintats, corren i s'encalcen i manegen globus de colors com si fossin naus aèries.

El carrer, estibat de gent, vessa d'alegria.

És festa grossa, avui, a Barcelona. Tothom s'ha reunit al moll, ple de gavines. Nosaltres, forasters, demanam per què duu tanta de bulla aquella gentada:

-*Escoltau, senyor de ca clapat -li deman jo-, que em podríeu dir, si no vos sap greu, i no vos molesta, i no vos fa mal la gargamella, ¿com és que petits i grans, homes i animals, s'han reunit en el port de la Ciutat Gran?*

-*Jo no ho sé, bon cavaller -em respon el senyor ca clapat-. Jo vénc per acompanyar la meua dona, na Cussa Blanca, que tampoc no ho sap. M'ha confessat que madò Moixa Peluda li havia dit que no sé què d'una princesa.*

Nosaltres quedam amb el mateix dubte. Però tot d'una li enflocam aquesta a madò Moixa Peluda:

-*Perdonau, madò Moixa Peluda. Hem sabut que vós sou més entesa en qüestions de festes. Si no teniu cap impediment, ens voldríeu aclarir si a Déu plau, ¿per què aquesta gentada duu tanta de bulla?*

-*No en tenc cap, d'impediment -ens respon madò Moixa Peluda-. Idò heu de sebre que el tsar de totes les Rússies ha regalat un vaixell groc a la dolça princesa de Barcelona, na Maria Aurora. Ella, que és de gest tan generós, tan polida de parlar en el nostre bell catalanesc, ha enamorat aquell poderós senyor. Per si no ho sabeu, la dolça princesa és coneguda no només en els Països de la llengua nostra, sinó que la generositat seva i aquella fesomia d'àngel, aquells cabells falirosos, les trunyelles, han travessat fronteres i la coneixen en el món sencer.*

-*¿Però com així els barcelonins i forasters són tots al carrer?*

-*Perquè la dolça Maria Aurora, aquest dia tan assenyalat i clar, ha d'estrenar la*

nau. Tothom hi vol assistir perquè ha promès que tots els infants que facin els anys dia sis de febrer hi podran anar a fer una volta amb ella.

Començaren a veure la gent que mirava al cel, astorats. Els meus amics i jo també i miràrem, al cel. Oh!

La dolça princesa de Barcelona s'acostava cap a nosaltres, volant ben amunt, muntada a l'esquena de l'àguila de la Flor Romanial, molt amiga seva. Quan foren damunt el port davallaren dels niguls i Na Maria Aurora va saludar els seus vassalls: alçava la mà, gentil; llançava confits als al.lotons; encisava amb el seu somriure afable.

Tothom va callar, perquè la sobirana senyora es disposava a inaugurar el vaixell groc.

-*Vaixell groc: reps el nom de Miramar, perquè seràs sempre vigilant atent de les nostres costes, protector del port i portala de la ciutat.*

I li va rompre damunt una botella de bon xampany.

La princesa Maria Aurora i tots els al.lots nascuts dia sis de febrer hi pujaren. Deixaven els observadors al moll i als carrers plens de joia de Barcelona. Partiren cap a terres desconegudes i visitaren moltes de ciutats i de regions estranyes. I per allà on passaven sempre alabaven el bon tracte i gust de Na Maria Aurora.

Un dia, navegant navegant, arribaren a la capital de Rússia, on el tsar (que era el rei d'aquelles terres tan fredes) els esperava, ben plantat.

-*Bona princesa, ¿vos voldríeu casar amb mi?*- demanà el tsar.

-*Si els meus súbdits m'ho permetessin, m'hi casaria.*

-I els infants que menava amb ella respongueren tots plegats:

-*Sí, sí. Que visquin molts d'anys els reis joves. Sí, sí, que la nostra dolça princesa prengui espòs.*

S'enfilaren una altra vegada en el vaixell groc i cap a Barcelona s'ha dit. Allà encara els aguardaven ciutadans i forasters. Tothom, convidat pels senyors, s'instal.là dins el vaixell groc. S'hi celebraven les noces: els ocells piulaven; les gavines feien cucaveles; en Ca Clapat i la seva dona, na Cussa Blanca, reien i feien mamballetes als novius; madò Moixa Peluda renyava els menuts que mane-

javen globus perquè preparaven travetes als convidats; i l'àguila de la Flor Romanial, molt amiga de Na Maria Aurora, tirava, des del cel, paperins i bocinets de núvol. Són feliços els nostres reis.

Mitja població i menuts i cans i moixos i la princesa i el tsar i els meus amics i jo emprenguérem un camí mar endins cercant el sol, que lluita enfora.

I a posta la Ciutat Gran, Barcelona, quedà mig buida sense ningú. Hi comparegué gent externa per habitar-la.

Nosaltres, amb el nostre vaixell groc, enfilam les ones i trescam pertot fent festa pel casament.

Ara, allà on sigueu, guaitau a defora, cap a la mar Mediterrània. Si explorau l'horitzó una estona llarga, per ventura ens descobrireu molt lluny, dins l'aigua.

I no fallarà, que la princesa Maria Aurora vos saludi amb la mà gentil, i amb una rialla fresca enamori una mica més el tsar de Rússia. Veureu el vaixell groc que just just s'enfonsa, tan carregat, quan torna cap a Barcelona.

Pere J. Santandreu Brunet
Gener, 1991

Joieria Femenias

**l·listes de noc
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

La vespra de la guerra

El dia anava a trancórrer com un dimarts més, un dimarts qualsevol com els viscuts els darrers anys. La rutina en les seves vides havia transformat l'atracció en indiferència, la passió en indolència. Quan va sortir de caseva s'acomiajà amb l'apressat bes, gairebé forçat, del matí. Ella, com sempre, acompanyà els nins al col·legi i, de tornada, com sempre, s'aturà a fer la compra. Era ben segur que el dimarts no aportaria res de nou a les seves mediocres existències. Mentre carregava la rentadora i sense saber el perquè, pensà en ell, però ràpidament el familiar renou del repartidor del butà dissipà la seva imatge.

L'arribar a casa l'horabaixa no tenia més endarrer per a ell que el desitjat descans nocturn. A cap dels dos mai no se'ls ocorreria enviar a norris onze anys de matrimoni, per a què?, no estimaven ningú més; i, ben mirat, tampoc no resultava massa difícil viure d'aquella manera, no és ver, amor?

Els nins ja són a jeure. Les informacions que dona la televisió són tan poc esperançadores com les de la ràdio. De sobte, ella, inconscientment, torna a pensar en ell; sap que ara el té assegut al seu costat i li fa ganes mirar-lo. Quan gira el cap se'n tem que ell l'està observant en silenci; en lloc de baixar la mirada, com era habitual, descobreix en els seus ulls la immensitat de la mar, descobreix aquella profunditat que s'ha anat perdent al llarg d'onze hiverns. No hi ha paraules, sols carícies; no hi ha retrets, llàgrimes d'emoció.

Fora, cau la nit; el cel s'està sembrant d'estels de mort. Per a ells és la nit de la retrobada; són un home i una dona, i el món al seu voltant, un món hostil que per dirimir les seves controvèrsies encara utilitza quelcom tan primitiu en l'espècie humana com és la força. Entre aquesta dona i aquest home ha ressorgit alguna cosa, també primària en l'esser humà: amor. S'abracen, s'estimen, s'estremen, vibren; una hora, una altra, una altra; no existeix el temps, ara el temps són ells dos.

Trenca una alba incerta. Ella dorm plàcidament abraçada a ell. En un racó de la cambra, el transistor borineja les darreres novetats en un imperceptible zum-zumeig intermitent. Ell acaricia els cabells de la seva esposa i tanca els ulls.

Joan Martí Pujol, 14 de gener de 1991

Obra d'art obra d'amor

Era una obra d'art sense preu. Havien passat molts anys abans de que la seva complexitat la fés inapreciable. La seva composició era delicada, una finíssima relació de forces en equilibri, suficient en sí mateixa i alhora receptiva a qualsevol intervenció externa. Al primer cop d'ull no pareixia que pogués haver-hi tant en ella, més aviat semblava una massa inert, una ombra tan quotidiana, tan sabuda que un no parava compte en ella, però al mirar-la amb detall es descobria la seva riquesa, la vida es transformava i s'establia una enriquidora relació amorosa que engrandia l'horitzó.

L'home no va mirar bé, anava depressa, se la va trobar al mig del camí i, sen-

se pensar-s'ho dues vegades va aixecar la mà i la va destrossar. En un instant. L'obra de segles. La terra, la seva composició havia estat delicada, una finíssima relació de forces en subtil equilibri ja desaparegut.

Trencapinyons

Al meu apreciat amic

Pepe Dagnino

Estimat Pepe,

El gran poeta i assagista J.V.Foix ja va escriure, el 1931, per a tots els qui volgueren entendre -i supòs que també per al vell Unamuno, del qual havia dit que era l'home més reaccionari de la Península- que el català, mallorquí, llorençí o el que li vulguis dir no és una llengua més bella, ni més dolça, ni més aspra, ni més expressiva, ni més pintoresca, ni més antiga que les altres llengües de la llatinitat. I si té cap d'aquestes virtuts o d'aquestes imperfeccions no ho hem fet valer per a legitimar la nostra intransigència. El nostre desig pel recobriment total de la nostra llengua és fisiològic. En reclamam l'ús com un presoner el de les mans o dels peus endogalats, perquè ella i només ella representa integrament la nostra llibertat.

P.D. On apareix una llengua subjugada hi ha darrera una nació subjugada, fins a tal punt que sovint ha perdut la consciència de nació.

Antoni Sansó

ex-regidor de Cultura

**RECUERDE
EN**

PORTO CRISTO

RESTAURANTE - PIZZERIA SALVADOR

CON AUTÉNTICO HORNO DE LEÑA

Tel. 82 14 42

COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

DIA DE LES ILLES BALEARS

“Valldemossa, 1991”

ACTES COMMEMORATIUS

MARÇ

DIA 1

a les 22'00 h.

Concert de l'Orquestra Simfònica de
le Illes Balears,
al Teatre Principal de Palma.

Director: Luis Remartínez

Solistes: Andreu Riera, piano.

Luis M. Corroa, violoncel.

Obres de: Mozart i Schubert.

DIA 3

a les 11'00 h.

Missa solemne presidida por l'Excm. i Rvdm.
Sr. Bisbe de Mallorca, a l'Església parroquial de
Sant Bartomeu de Valldemossa.

a les 12'00 h.

Acte institucional i lliurament de les medalles d'Or
de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears
al senyors Josep Coll Bardolet i Bernat Julià Rosselló,
que tindrà lloc al Palau del Rei Sanxo de Valldemossa.

a les 12'45 h.

Visita de les Autoritats al recinte on hi haurà instal·lats
els "stands" dels ajuntaments.

a les 16'00 h.

Mostra folklòrica a la plaça de Cartoixa.

DIA 30

a les 22'00 h.

TEATRE REGIONAL

Representació de la comèdia "El Marquès de sa
Rabassa" al Teatre Principal de Palma.

ABRIL

TEATRE REGIONAL

Representació de la comèdia:
"El Marquès de sa Rabassa".

Dies 1 al 7, al Teatre Principal de Palma.

Dies 12, 13 i 14, al Teatre Principal de Maó.

Dies 19, 20 i 21, al Teatre Es Born de Ciutadella.

Dies 26, 27 i 28, a l'Auditori de Cas Serres
d'Eivissa.

DIA 21

Trobada de Cases Regionals al recinte d'IFEBAL al
Polígon de Llevant de Palma.

MOTS CREUATS

Horitzontals. 1.-Principi federal d'organització nacional. 2.-Edicte del tsar. Dit de certes membranes vasculars molt primes. 3.-Que cedeix fàcilment a la pressió, blà. Nom que es dona a un gran nombre de bestioles pertanyents principalment als grups dels insectes, miriàpodes i aràcnids. Mig girat. 4.-Article indefinit. Pronom. Al rev. en una associació, la inclusió en la llista dels seus associats. 5.-Natural del Rosselló. 6.-Faig la mateixa cosa que un altre. En l'antiguitat, petita comèdia familiar lleugera i festiva. 7.-Natural de Silèsia. Escull entre diferents camins a seguir. 8.-Al rev., obligació a la pena que correspon al pecat àdhuc després de perdonat. Ormeig de pesca. 9.-La primera. Aureolar. Negació. 10.-Pertanyent o relatiu al govern de la multitud. 11.-Nom de lletra grega. Cinquanta. Unitat monetària dels Estats Units d'Amèrica. 12.-Afirmació. En la indústria tapera, prisma rectangular que es talla de la llesca per fabricar-ne taps. Nom de lletra.

Verticals. 1.-Partidari del futurisme. Símbol del sofre. 2.-Administració ordenada dels béns d'una comunitat. Droga que consisteix en el suc dessecat del cascalt, emprada com a narcòtic. 3.-Peça cúbica d'os, vori o fusta, que porta marcat en cada cara, mitjançant punts, un nombre diferent, des de l'u fins al sis, i serveix per a diferents jocs d'atzar. El fet de no parlar, de callar. 4.-Pronom. Que no dona fruit, que no produeix. Cent. 5.-Consonant. Tres de ben diferents. Una altra vegada el símbol del sofre. Disc de pedra esmoladora que es fa girar ràpidament al voltant del seu eix, i s'empra per a afilar eines de tall. 6.-Acolliment. Símbol del iode. La segona i la tercera. Consonant. 7.-Que pertany

a un lloc determinat. Portar un camí a un lloc determinat. Consonant. 8.-Irritació contra algú. Arbre de la família de les ulmàcies, a Sant Llorenç en teníem uns quans i tots els han arrabassat. Instrument agrícola que serveix per a llaurar. 9.-Sensació produïda en l'organ de l'oïda pel moviment vibratori dels cossos transmes a l'orella per un medi elàstic, ordinàriament l'aire. Ion negatiu. Maneja com un cos, en tocar-lo, afecta el sentit del tacte. 10.-Entretemps. monorP. 11.-Magistrats municipals. Tanca. 12.-La segona de les vocals. Dues de ben iguals. Preposició. Símbol de l'oxigen. Nota musical.

Solucions

Horitzontals: 1.-Federalisme. 2.-Ucas Coroide. 3.-Tou.Cuca.Gi. 4.-Un.Ella.Atla. 5.-Rossellonesa. 6.-Imit.Mim. 7.-Silesià.Opta. 8.-Taer.Nansa. 9.-A.Nimbar. No. 10.-Oclocratic. 11.-Pi.L.Dolar. 12.-Si.Carrac.Te.

Verticals: 1.-Futurista.S. 2.-Economia.Opi. 3.-Dau.Silenci. 4.-Es.Estelril. C. 5.-R.Cle.S.Mola. 6.-Acull.I.Bc.R. 7.-Local.Anar.R. 8.-Ira.Om.Arada. 9.-So.Anion.Toc. 10.-Migtemps. Il. 11.-Edils.Tancat. 12.-E.Aa.A.O.Rc.

BROU DE LLETRES

A	F	E	G	Q	H	R	J	K	P	Q	R
B	E	D	A	A	I	S	M	L	X	R	S
T	G	R	C	I	Z	T	N	O	E	I	T
L	I	R	A	N	I	X	A	G	N	Z	T
D	P	S	M	A	T	M	L	R	S	T	I
A	T	L	R	D	E	A	T	C	I	A	A
I	E	L	R	R	J	R	C	I	R	L	W
B	C	N	N	O	P	R	D	B	I	I	U
I	R	I	S	J	A	O	E	H	A	F	K
L	A	A	O	M	S	C	A	S	E	G	D
M	I	D	U	A	S	A	I	B	A	R	A
I	S	A	D	E	H	I	J	N	O	P	Q
C	L	B	G	F	L	K	M	X	T	S	R

Au, no em digueu que amb lo que n'han parlat darrerament, no sereu caçadors de trobar deu noms de països àrabs.

Per si de cas, vet-aquí la solució: Síria, Egipte, Iran, Iraq, Marroc, Alger, Líbia, Jordània, Aràbia Saudí i Kuwait.

Demografia

NAIXAMENTS

En Juan Andrés Sampol Llull, fill d'en Bartomeu i na Maria, neix a Son Carrió dia 30 de gener. Salut!

N'Elisabet Massanet Pascual, filla d'en Francesc i na Isabel, neix a Sant Llorenç dia 15 de febrer. Enhorabona!

Na Catalina Font Garcia, filla d'en Gabriel i na Isabel, neix a Sant Llorenç el dia 20. Salut!

MATRIMONIS

N'Antoni Riera Brunet i na Margalida Adrover Mas es casaren a Sant Llorenç el dia 9 de febrer. Que tot els sigui enhorabona.

En German Pascual Riera i na Margalida Sureda Jaume feren l'esclafit a Sant Llorenç el dia 23. Enhorabona.

DEFUNCIONS

En Jaume Nadal Mascaró, casat, mor a Sant Llorenç dia 3 de febrer. Tenia 59 anys. Descansi en pau.

En Miquel Caldentey Salas, casat, morí dia 8 a l'edat de 86 anys. Que el vegem en el Cel.

En Cristòfol Ladària Andreu, conegut per en *Borges*, viudo, mor a Sant Llorenç dia 23 a l'edat de 91 anys. Al Cel el vegem.

En Bartomeu Font Riera, viudo, mor a Sant Llorenç dia 23. Tenia 83 anys. Descansi en pau.

N'Antònia Roig Galmés, casada, morí el dia 24 també a Sant Llorenç a l'edat de 77 anys. Al Cel la vegem.

En Bartomeu Servera, viudo, morí el dia 25 a Sant Llorenç a l'edat de 81 anys. Que pugui compondre més gloses en el Cel.

Maria Galmés

Convocada inicialment pel Govern Balear, el Consell Insular de Mallorca, el Consell Insular de Menorca, el Consell Insular d'Eivissa i Formentera i l'Ajuntament de Palma,

LA CAMPANYA INSTITUCIONAL DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

en el moment d' iniciar les seves actuacions públiques, el gener de 1991, ha estat assumida per les INSTITUCIONS següents:

EL GOVERN BALEAR.

Els tres CONSELLS INSULARS: de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa i Formentera.

57 AJUNTAMENTS:

de Mallorca: Alaró, Alcúdia, Algaida, Andratx, Ariany, Artà, Binissalem, Búger, Bunyola, Calvià, Campanet, Campos, Costitx, Esporles, Felanitx, Fornalutx, Inca, Llorç de Vistalegre, Lloseta, Llubí, Llucmajor, Manacor, Mancor de la Vall, Maria de la Salut, Marratxí, Montuiri, Muro, Palma, Petra, sa Pobla, Pollença, Porreres, Puigpunyent, Sant Joan, Santa Maria del Camí, Santanyí, Selva, Sencelles, Ses Salines, Sineu, Sóller, Son Servera, Valldemossa i Vilafranca;

de Menorca: Alaior, es Castell, Ciutadella, Ferreries, Maó, es Mercadal i es Migjorn Gran;

d' Eivissa i Formentera: Eivissa, Formentera, Sant Antoni de Portmany, Sant Joan de Labritja, Sant Josep i Santa Eulària.

La UNIVERSITAT BALEAR.

11 PARTITS POLÍTICS: PP, PSIB-PSOE, PSM, UM, CDS, EEM (Entesa de l'Esquerra de Menorca), ENE (Esquerra Nacionalista i Ecologista d'Eivissa), Grup Parlamentari Mixt, EU (Esquerra Unida), UB (Unió Balear) i Centristes de les Balears.

3 SINDICATS: CC.OO., UGT i STEI

1 ASSOCIACIÓ EMPRESARIAL, 8 COL·LEGIS PROFESSIONALS, 86 CENTRES D'ENSENYAMENT I 19 COL·LECTIUS I ENTITATS DIVERSES, la llista dels quals es farà pública més endavant, ja que aquests sectors estan encara en plena fase de captació d'adhesions.

****

TOTES AQUESTES INSTITUCIONS I ENTITATS S'HAN COMPROMÈS A NORMALITZAR LINGÜÍSTICAMENT LES SEVES ACTIVITATS INTERNES I EXTERNES. És a dir. a adoptar efectivament com a seva la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tal com ho estableixen l'Estatut d'Autonomia i la Llei de Normalització Lingüística, amb ple respecte de la llengua oficial de l'Estat i dels drets lingüístics de tots els ciutadans.

Totes convoquen els seus administrats / els seus membres, socis i simpatitzants / els seus ensenyants, alumnes i pares, a col·laborar activament a la Campaña de Normalització Lingüística.

Totes fan un balanç de la seva situació actual, i un pla d'actuació per avançar tan aviat com sigui possible en el recobriment de la nostra llengua com a instrument normal de comunicació de les Illes Balears.

Els ciutadans particulars també poden fer el seu propi pla per actuar, en relació amb la llengua de les Balears, amb la mateixa naturalitat que els ciutadans d'Andalusia o de Castella-Lleó, i que els dels diferents cantons de Suïssa, o els valons i flamencs de Bèlgica, ho fan en la llengua del seu territori.

La llengua,
feina
de tots

NECESSITAM LA COL·LABORACIÓ DE TOTS!

ARA ÉS L'HORA D'ESTABLIR ELS PLANS D'ACTUACIÓ PER A 1991.

ADREÇA LES ADHESIONS I ELS PROJECTES PER A 1991 AL
SECRETARIAT DE LA CAMPANYA, Sant Miquel, 18, 2on.
07002 Palma. Tel.: 71 75 03. Fax: 72 06 50

Ve la primavera

Vivim a una terra prodigiosa. Enguany diven que ha fet un hivern així com cal, pluja i fred. A mitjan febrer hi havia neu en el Puig Major i qualque estoneta fins i tot a S'Esquerda.

Pluja. Molta d'aigua caiguda dolçament però fins al punt de que la terra ja no en vol més. A finals de febrer les terres argiloses encara mostren bassetes i verdet.

Però, vet aquí que surt el sol i ja comença a encalenticir, fins al punt de convidar-te a jeure sobre l'herba, i sense fer res estant, començar a olorar els flaires de la primavera.

Els borrons comencen a empènyer, els sembrats, com l'any passat, comencen a créixer... Malgrat la *Guerra del Golf*, la vida, ara i aquí, segueix el seu ritme.

*****

Pot ser un indret qualsevol, però la fotografia és feta a Cala Millor, a l'any

52. I el fet d'ésser a Cala Millor, així com la vestimenta dels bergantells, assenyalen un estiu calorós.

El primer, amb ulleres i senalló a la mà esquerra, sí, el que mostra les costelles, és extern.

El segon, el que porta gorra amb la ventalla a l'aire i la mà esquerra aguantant la camisa amb el butxacó ple és en Jeroni Galmés.

Després, amb jersei coll-rodó blanc i un ble de cabells davant el front és n'Antoni Salas *Vellaca*, qui amb interès m'ha deixat la fotografia.

En Jaume Sureda *Bosco* és qui porta

els cabells més indòmits i es recolza sobre els dos amics que té més aprop.

En Miquel Fornés aguanta amb les mans les corretges d'una suposada bossa o motxilla. Mostra el característic ample somriure i és qui, de França, portava els avanços tècnics, com màquines fotogràfiques capaces de fer una llepada blanqui-nosa just a l'indret de les cames d'en Gabriel Riera d'*Es Molí*.

A darrera, amb ulleres de sol i despi-tellat, en Bartomeu Gelabert.

Amb pose estranya, un peu sobre la tenassa i l'altre a baix, i la gorra descol·locada, en Llorenç Soler *Garbeta*.

I el darrer, el qui porta la barxa i que a Sant Llorenç anomenen un senalló amb tapadora, és en Guillem Febrer *Corneta*, orgull dels nins llorencins quan jugava de porter amb el Ceute CF.

Aquest estol de jovenells llorencins, malgrat fos l'estiu, aleshores vivia la primavera de sa vida.

Guillem Pont

